

Павліковський А. К., к.військ.н., доцент;
Іващенко А. М., к.т.н., доцент

Центр воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського, Київ

Аналіз основних напрямів розвитку оперативних спроможностей Північноатлантичного альянсу після Варшавського саміту

Резюме. Проводиться аналіз рішень чергового саміту Північноатлантичного альянсу, який відбувся у Варшаві у липні 2016 року щодо основних напрямів розвитку оперативних спроможностей НАТО на східному фланзі та їх вплив на європейську та регіональну безпеку.

Ключові слова: Північноатлантичний альянс, Варшавський саміт, європейська безпека, воєнна безпека, Східна Європа, оперативні спроможності.

Постановка проблеми. Після тривалого періоду дискусій щодо доцільності і мети існування Північноатлантичного альянсу, Варшавський саміт (2016 Warsaw Summit) повернув Альянсу роль єдиної в Європі системи колективної безпеки і територіальної оборони, здатної до захисту інтересів його членів і партнерів. Протидія гібридним загрозам, агресії та нарощуванню воєнного потенціалу Росією, вимагають пошуку нових трендів розвитку оперативних спроможностей Альянсу.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Шість офіційних тематичних документів [2-7], підсумкова заява [8] і комюніке [9] Варшавського саміту визначили стратегічні цілі і завдання подальшого розвитку Альянсу. Розгляду окремих рішень саміту присвячена значна кількість публікацій, виданих вже після його завершення [11-15]. Автори цих досліджень надають перевагу розгляду політичних наслідків саміту для безпеки окремих країн. Стаття, що пропонується, зосереджує свою увагу, в першу чергу, на розвитку оперативних спроможностей Північноатлантичного альянсу та їх впливу на європейську і регіональну безпеку.

Метою статті є аналіз нових трендів розвитку оперативних спроможностей Альянсу.

Виклад основного матеріалу. Двадцять сьома зустріч на вищому рівні глав держав та голів урядів країн-членів і партнерів Північноатлантичного альянсу була присвячена актуальним проблемам міжнародної і європейської безпеки, розвитку оперативних спроможностей Альянсу, конфлікту на сході України та намірам Росії.

Це перший саміт НАТО, який відбувся на території країни Східної Європи.

Основна мета створення НАТО у 1949 році полягала в тому, щоб діяти у бінарному світі за сценарієм, в якому відповідь на воєнну агресію проти одного з членів була очевидною. Після розпаду Радянського Союзу існування НАТО опинилося під сумнівом, багато хто не бачив майбутнього цієї організації. Однак сучасний світ став більш суперечливим, ускладнився і воєнний сценарій. За словами Уеслі Кларка (*Wesley Kanne Clark*), головнокомандуючого силами НАТО в Європі у 1997-2000 рр.: “Ми маємо справу з великою кількістю різних сортів або відтінків стану між війною і миром, які експлуатує Росія” [1].

У рамках роботи саміту були розглянуті наступні питання: поглиблення відносин з Європейським Союзом (ЄС) у сфері безпеки і оборони; оборона кібернетичного простору; європейська система протиракетної оборони (ПРО); гібридна війна і пов’язані з нею питання щодо актуальності п’ятої статті Вашингтонського договору та нових форм стримування; посилення присутності у передових районах; розвідка і проектування сили (виконання завдань за межами зони відповідальності у складі багатонаціональних експедиційних сил); особливе партнерство з Україною; відносини з Росією; продовження місій в Афганістані і Іраку.

Європейський Союз, як стратегічний союзник НАТО, все більшою мірою координує з Альянсом європейську політику безпеки і оборони. Питання національної безпеки, російської агресії, торгівлі людьми в Егейському морі та кіберзахисту залишаються пріоритетними для обох організацій. У Спільній заяві [2] визначається: “сильніший ЄС

означає більш потужне НАТО, а сильніше НАТО означає потужний ЄС. Наші дії і наші ресурси доповнюють один одного”. До стратегічних завдань співпраці віднесені координація планів військових навчань з протидії гібридним загрозам, обмін розвідувальною інформацією, удосконалення взаємодії в операціях на морі, протистояння загрозам у кіберпросторі, зміцнення військово-технічної кооперації. Поряд з цим, в рамках координації та розподілу завдань ЄС відводиться провідна роль у проектуванні потенціалу “м’якої сили”. Для цього планується залучати можливості Східного партнерства, членом якого є і Україна.

Уперше в рамках діалогу НАТО і ЄС на офіційному рівні значна увага надана питанням координації зусиль зі спільного протистояння гібридним загрозам, джерелами яких можуть бути як держави, так і інші суб’єкти. Напрацьовується нормативно-правова основа співробітництва для спільної протидії гібридним конфліктам, яка включає узгоджену “міжвідомчу, міжурядову та міжнародну стратегію НАТО щодо протистояння гібридним конфліктам, яка буде реалізована при координації з ЄС” [3]. У рамках стратегії США, НАТО і ЄС мають намір об’єднати зусилля урядів, армій і розвідок та максимально ефективно використовувати методи “політичного, економічного, військового і психологічного тиску з урахуванням того, що гібридна війна є використанням комбінації звичайних, нерегулярних та асиметричних засобів у поєднанні з постійними політичними та ідеологічними маніпуляціями” [5]. Відповідно до стратегії, організація протидії гібридним загрозам відноситься у першу чергу до компетенції керівництва країн-учасниць альянсу. Учасники саміту відзначили, що особливістю цього виду загроз є їх чітка спрямованість проти заздалегідь розкритих слабких і уразливих місць конкретної країни або окремого регіону, та пропонують розробити національні стратегії, узгоджені зі стратегією НАТО. У зв’язку з цим тема особливостей гібридних конфліктів для кожної держави в наступні роки буде детально розглядатися на різних форумах НАТО.

У ході дискусії Великобританія заявила, що вона “не відвернеться від європейської оборони, не зважаючи на Brexit”. Отже, європейські члени НАТО продовжать співпрацю як і раніше. Зверталась увага і на численні проблеми, з якими Великобританія стикається як у країні, так і в рамках НАТО у

зв’язку з військовим посиленням Росії: “Зрозуміло, що Великобританія має обмежені можливості впоратися з цією загрозою самостійно. Таким чином, наше становище в якості провідного члена НАТО має велике значення”. Великобританія запропонувала союзникам по НАТО “своєчасно переглянути й перебудувати свої стратегії по відношенню до Росії” [13].

На саміті підписані зобов’язання щодо оборони кібернетичного простору [4]. Ці зобов’язання супроводжувало рішення визнати кіберпростір такою ж сферою, як суша, море і повітря, де можливе ведення бойових дій. Сьогодні НАТО не має чіткої стратегії колективних дій у кіберпросторі. Питання оборони кіберпростору віднесено до компетенції національних урядів, які мають гарантувати безпеку власного кіберпростору, тим самим посилюючи загальну безпеку Альянсу. При цьому, зобов’язання щодо оборони кіберпростору не дає відповіді на питання, що саме робитиме НАТО у випадку агресії у цій сфері проти одного зі своїх членів.

ПРО. На прес-конференції за підсумками першого дня саміту Генеральний секретар Й. Столтенберг (*Jens Stoltenberg*) заявив про початковий рівень операційної готовності системи європейської протиракетної оборони [15]. Альянс перейняв від США контроль над об’єктами ПРО, в тому числі:

радаром Х-діапазону (10 см) AN/TPY-2 з дальністю виявлення цілей до 1000 км, розгорнутий у Туреччині, район Кюреджик (46 км на захід від міста Малатья, 400 км у південно-західному напрямку від Анкари);

чотирма ескадреними міноносцями IV покоління типу “Арлі Бьорк” (*Arleigh Burke*), оснащені багатофункціональною бойовою системою управління Aegis з РЛС AN/SPY-1 і протиракетними Standard Missile-3 (SM-3 модифікації 1A (порт Рота, Іспанія));

наземними об’єктом Aegis Ashore і однією батареєю з протиракетними SM-3 Block-IB на авіаційній базі в Девеселу (Румунія).

Управління об’єктами здійснюється Об’єднаним центром повітряних операцій НАТО (о. Уедем, Німеччина). Центр забезпечує планування бойових дій, прийом сигналів оповіщення, управління силами ППО-ПРО та взаємодію з КП ПРО Командування ЗС США у Європі (авіабаза Рамштайн, Німеччина). Заключне комюніке чітко визначило і терміни завершення у 2018 році спорудження об’єкта Aegis Ashore у Редзіково (Польща) [9]. Тим самим підтверджена неухильність виконання планів щодо ПРО.

Гібридна війна, кібератаки, інформаційні війни, дестабілізація ситуації всередині окремих країн за допомогою прихованого впливу, поставили під сумнів можливість виконання Альянсом п'ятої статті Вашингтонського договору 1949 р., своєчасного виявлення і реагування на нетрадиційні методи ведення війни, запобігання повномасштабній неядерній військовій загрозі. Відмічена здатність Росії планувати військові операції, які юридично не підпадають під визначення п'ятої статті. Зверталася увага на те, що "ніхто більше не вірить, що п'ята стаття автоматично вимагає застосування конкретних заходів. Вона автоматично спонукає тільки до обговорення, а потім кожна країна вирішує, що вона може зробити. Росія прекрасно знає про це" [13].

З урахуванням мінливих форм і методів ведення гібридної війни на саміті велася дискусія про зміну тексту п'ятої статті, доповнення її таким поняттям військової агресії, яке не може бути однозначно визначене як "збройний напад". Разом з тим міністр оборони Великої Британії М. Феллон (*Michael Fallon*) застеріг від докладного і розпорядчого визначення: "важливо не намагатися зробити п'яту статтю занадто жорсткою, перераховувати ряд категорій або обмежень в ній. Для наших супротивників це спрощує наближення до рівня воєнної небезпеки, яка потрапляє під дію п'ятої статті" [13]. Феллон впевнений, що перегляд п'ятої статті буде "контрпродуктивним", оскільки може "послабити статтю, а не зміцнити її". Треба шукати інші шляхи протидії противнику.

Посилення присутності у передових районах. На саміті оголошено про те, що "багатонаціональні батальйони, загальною чисельністю близько 1000 військовослужбовців кожен, будуть розташовані в Латвії, Естонії, Литві та Польщі" [9]. США забезпечать розміщення військ у Польщі, Велика Британія - в Естонії, Канада - в Латвії та Німеччина - в Литві. На Вашингтон також покладено формування з'єднання в Польщі, де буде дислокована важка військова техніка з розрахунку на танкову бригаду (три-чотири тисячі військовослужбовців), щоб у разі потреби в будь-яку країну регіону оперативно надійшло підкріплення.

На саміті затверджені плани щодо захисту країн Балтії від можливої блокади, які включені в оборонні плани Альянсу і будуть протестовані на військових навчаннях.

Змінено механізм прийняття рішень: наказ на використання Сил реагування буде видавати Головнокомандувач Об'єднаними Збройними Силами НАТО в Європі, а не засідання Північноатлантичної ради, як раніше.

Однак у разі початку бойових дій чотири батальйони проблеми не вирішать, оскільки призначені не стільки для відбиття агресії, скільки для логістики та забезпечення розгортання основних сил: Об'єднаної оперативної групи підвищеної готовності (5 тисяч осіб, до 3 діб на розгортання) і Сил реагування (40 тисяч осіб, до 14 діб на розгортання).

Разом з тим фактично була запроваджена нова форма стримування. У класичній формі стримування ґрунтується на спроможності нанести агресору непоправний рівень втрат відразу від початку бойових дій, тим самим відвадити його від можливої ескалації конфлікту. У випадку ж із рішенням щодо багатонаціональних батальйонів ефект стримування виникне через те, що атака на країни Балтії і Польщу означатиме, що багатонаціональні батальйони також стануть об'єктом агресії. Це факт автоматично активує п'яту статтю Вашингтонського договору.

Підготовка інфраструктури, попереднє позиціонування обладнання та ресурсів, а також створення нових військових баз свідчить про готовність до рішучих дій щодо захисту союзників на східному фланзі. При цьому керівництво Альянсу декларує, що прагне до балансу між виконанням союзницьких зобов'язань у Східній Європі і збереженням співпраці в рамках основного акта Росія-НАТО, підписаного в травні 1997 року.

Розвиток військових спроможностей Альянсу. Відповідно до "Плану дій щодо забезпечення готовності" підтверджено подальше посилення Сил реагування НАТО і Об'єднаної оперативної групи підвищеної готовності. Завершиться розгортання восьми багатонаціональних підрозділів з інтеграції сил на території країн НАТО. Реалізується ряд нових проектів із розвитку інфраструктури і підвищеної гнучкості високомобільних сил. Літаки країн Альянсу продовжать повітряне патрулювання країн Балтики. Продовжиться оперативне планування варіантів подальшого посилення військово-повітряної та військово-морської присутності НАТО на східних кордонах Альянсу.

Підсумкове комюніке закріплює курс на повну інтеграцію ядерних і неядерних сил стримування: "Поєднання ядерних і звичайних озброєнь із засобами ПРО залишається

серцевиною нашої стратегії” [9]. Основу ядерного стримування формують ядерні боєприпаси передового базування в Європі і на базі Інджирлик в азіатській частині Туреччини, а також стратегічні й тактичні ядерні озброєння Франції і Великобританії. Однак сама можливість застосування ядерної зброї залишається віддаленою перспективою. Тим самим можна сказати, що НАТО відмовилося від пропозицій, які лунали до саміту, щодо перегляду своєї політики у ядерній сфері шляхом, наприклад, розміщення тактичної ядерної зброї в Польщі.

Підтверджений курс на розширення оперативних спроможностей з проектування сили за межі зони відповідальності альянсу. З цією метою планується нарощування морської складової, робиться акцент на підвищення здатності ВМС діяти в різних операційних середовищах: на Чорному, Балтійському, Баренцовому, а також Середземному морях. Альянс розглядає об'єднані ВМС як ефективний засіб для використання в операціях з кризового урегулювання, протидії морському піратству, нелегальній міграції, наркоторгівлі та незаконному обігу зброї. Розвинена морська складова дає змогу Альянсу вирішувати як завдання стримування, так і позиціонувати себе в якості вагомого миротворця, здатного надавати підтримку операціям під егідою ООН, ОБСЄ або ЄС.

Країни НАТО продовжать здійснювати спільні програми із забезпечення стратегічної мобільності військ, включаючи плани закупівлі державами альянсу широко фюзеляжних військово-транспортних літаків А400М, створення коаліційного формування стратегічної військово-транспортної авіації, розширення парку літаків-заправників, а також формування додаткового комплексу засобів морських перевезень, що включає судна великої вантажопідйомності.

Продовжиться реалізація інших проектів підвищення спроможностей, які пов'язані з проектуванням сили: розгортання модульних авіабаз для забезпечення авіаційної підтримки операцій; уніфікація боєприпасів для бойових літаків різних держав Альянсу; формування багатонаціональних груп морської патрульної авіації; створення стандартизованих медичних модулів для використання багатонаціональними експедиційними силами.

Розвідка. Плани щодо реформи розвідки Альянсу знайшли відображення у підсумковому документі [9]. У Генерального секретаря з'явиться новий помічник із питань розвідки і безпеки. Він координуватиме

діяльність Альянсу в цій сфері, забезпечуючи оптимальне застосування наявного персоналу і ресурсів, одночасно скорочуючи використання розвіданих, що надаються союзниками.

Важливим представляється рішення про створення власної Служби розвідки і безпеки, на яку будуть покладені завдання розвідувального забезпечення операцій Альянсу. Оголошено про направлення восени цього року розвідувальних літаків дальнього радіолокаційного виявлення та управління авіацією АВАКС для спостереження за обстановкою в Сирії. При цьому Альянс заявив, що не є стороною-учасницею конфлікту.

Україна. В рамках саміту відбулося засідання Комісії Україна-НАТО на рівні глав держав та урядів, на якому була підтверджена “тверда прихильність подальшому розвитку особливого партнерства між НАТО і Україною” [6]. Хоча ці заяви зроблені в минулому, НАТО не змінило своєї позиції з цих питань.

Основними питаннями засідання стали: презентація Стратегічного оборонного бюлетеня України [16];

об'єднання всіх проектів у рамках співробітництва Україна-НАТО, у т.ч. трастових фондів, створених Альянсом для допомоги Україні, в єдиний комплексний пакет допомоги “Comprehensive Package” (КПД) [10]; створення платформи для взаємодії у сфері протидії гібридним загрозам; розбудова Сил спеціальних операцій.

Реалізація КПД розглядається як серйозне доповнення до наявних інструментів поглибленого співробітництва з Україною (Комісія Україна-НАТО, Інтенсифікований діалог, Річна національна програма) і має вивести відносини Києва з Брюсселем на якісно новий рівень. КПД включає 13 галузей співпраці та 40 цільових напрямів, які спрямовані на вирішення п'яти стратегічних цілей [10]: створення об'єднаної системи керівництва силами оборони; впровадження ефективної системи оборонного планування і управління ресурсами; розвиток оперативних спроможностей; сучасна система логістики і медичного забезпечення; професіоналізація і створення необхідних військових резервів.

Як платформа для взаємодії з протидії гібридним загрозам розглядається Центр протидії гібридній війні, відкриття якого планується в Києві та який буде працювати під керівництвом українського представника. Розробляється робоча програма платформи, буде виділений спеціальний ресурс, і українські фахівці спільно з іншими країнами

працюватимуть у конкретних визначених напрямках.

Сили спеціальних операцій – новий вид Збройних Сил України [17], призначений для протидії гібридній війні. Буде надана підтримка підготовки підрозділів цих сил до проведення інформаційних війн, психологічних операцій, диверсійних дій, розвідки, звільнення заручників, блокування диверсантів.

Росія. Саміт підтвердив позицію НАТО по відношенню до Російської Федерації (РФ), засудив незаконну анексію Криму, підтримку Росії сепаратистів на Донбасі та закликав додержуватись Мінських угод.

Російські ЗМІ були акредитовані на саміті НАТО [12] За оцінкою ОРТ, саміт - це “провокаційний захід Альянсу, який очолюється США і вже знаходиться на російському кордоні. За останні кілька років РФ стала жертвою погроз із боку НАТО”. На думку прес-секретаря президента РФ, саміт “спрямований на визначення РФ як ворога Заходу”. Беручи до уваги звіти і аналіз, які вже видані в РФ після саміту, її агресивна політика продовжиться, будуть прийняті законодавчі та політичні рішення, які сприятимуть стратегії “Росія проти миру”.

Афганістан і Ірак. Альянс “знову підтвердив взаємне зобов’язання забезпечити довгострокову безпеку і стабільність в Афганістані”, на додаток до деескалації конфлікту, боротьби з тероризмом, а також надання додаткової допомоги силам національної оборони і безпеки Афганістану. Рішенням саміту продовжена місія НАТО в Афганістані на 2017 рік [8]. В Ірак для підготовки національних збройних сил будуть направлені інструктори.

Наступний саміт пройде в Брюсселі в новій штаб-квартирі Альянсу вже у 2017 році. Скорочення термінів між черговими самітами зі звичайних двох до одного року свідчить про подальше зростання напруженості військово-політичної ситуації у світі.

Висновки. У результаті проведеної трансформації Альянс став однією з небагатьох організацій з реального забезпечення міжнародної безпеки, який поєднує різноманітний спектр завдань і місій в умовах глобалізованого світу. Змінюються найважливіші функції військово-політичного блоку, які забезпечують його еволюцію від євроатлантичного до глобального альянсу. Однак головна увага і надалі буде приділятися посиленню безпеки країн-членів. Підтримувати і розширювати зону миру і

стабільності НАТО буде шляхом допомоги країнам-партнерам на сході і півдні у посиленні їхнього потенціалу для протидії викликам і загрозам у сфері безпеки.

Саміт приніс ряд переваг для країн Східної Європи. Чотири багатонаціональних батальйони, які будуть розгорнуті на сході і зміцнять присутність НАТО в Східній Європі – це те, що країни Східної Європи - члени НАТО вимагали протягом кількох років. З огляду на “Brexit” і нинішню кризу ідентичності ЄС, здається, що Східна Європа буде активніше брати участь в обох організаціях, таким чином роблячи географічний регіон і країни Східної Європи більш вагомими в обох організаціях. Можливо, саме країни Східної Європи візьмуть кермо Альянсу в майбутньому.

Водночас існує безліч ризиків у реалізації планів НАТО, в тому числі:

відсутність “Плану дій щодо членства в НАТО” робить перспективу членства в Альянсі далекою;

деякі в НАТО і ЄС наполягають щодо більш м’якої позиції по відношенню до РФ і не задоволені повільним прогресом у модернізації економіки і боротьби з корупцією в Україні, іншими словами, в той час, як НАТО і ЄС підтримують боротьбу України, є багато країн, які готові відмовитися від підтримки України з метою досягнення власних інтересів;

президентські вибори в США в листопаді 2016 року, вибори у Франції та Німеччині в 2017 році можуть здійснити суттєвий вплив на імплементацію рішень саміту.

У подальшому буде проведено аналіз розвитку оборонних спроможностей Альянсу на південному фланзі зони відповідальності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Clark W. In Syria, Russia is the real threat. U.S. must use leverage to counter Putin’s ambitions in the Eastern Europe. USA Today, February 11, 2016
2. Joint declaration by the President of the European Council, the President of the European Commission, and the Secretary General of the North Atlantic Treaty Organization 08 Jul. 2016. Press Release (2016) #119 Issued on 08 Jul. 2016 |http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_133163.htm
3. Joint statement of the NATO-Georgia Commission at the level of Foreign Ministers 8 July 2016, Warsaw, Poland 08 Jul. 2016. Press Release (2016) #123 Issued on 08 Jul. 2016 http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_133175.htm
4. Cyber Defence Pledge 08 Jul. 2016. Press Release (2016) #124 Issued on 08 Jul. 2016 http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_133177.htm
5. Commitment to enhance resilience Issued by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Warsaw, 8-9 July 2016 08 Jul.

2016. Press Release (2016) #118 Issued on 08 Jul. 2016 http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_133180.htm
6. Warsaw Summit Declaration on Afghanistan. Issued by the Heads of State and Government of Afghanistan and Allies and their Resolute Support Operational Partners 09 Jul. 2016. Press Release (2016) #121 Issued on 09 Jul. 2016 http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_133171.htm
 7. Joint statement of the NATO-Ukraine Commission at the level of Heads of State and Government 9 July 2016, Warsaw, Poland 09 Jul. 2016. Press Release (2016) #122 Issued on 09 Jul. 2016 http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_133173.htm
 8. The Warsaw declaration on Transatlantic Security Issued by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Warsaw 8-9 July 2016 09 Jul. 2016. Press Release (2016) #120 Issued on 09 Jul. 2016 http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_133168.htm
 9. Warsaw Summit Communiqué Issued by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Warsaw 8-9 July 2016 09 Jul. 2016. Press Release (2016) #100 Issued on 09 Jul. 2016 http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_133169.htm
 10. Comprehensive Assistance Package for Ukraine. https://mfa.gov.ua/mediafiles/sites/nato/files/1149-16_Factsheet_CAP_for_Ukraine_en.pdf
 11. Гундарова Л. Брекзит не выбил Лондон из североатлантического строя. Независимое военное обозрение, № 26, 15 июля 2016, с. 1
 12. Саммит НАТО в Варшаве: виртуальная европейская безопасность. ж-л “Компас – аналитическое издание ИТАР-ТАСС”, № 31 21 июля 2016г., Информационное агентство России ТАСС, М.
 13. Vital NATO secrets are being leaked to Putin’s Russia admits British defence secretary. Mirror, 19 July 2016 <http://www.mirror.co.uk/news/uk-news/vital-nato-secrets-being-leaked-8449680>
 14. Hundreds of British troops sent to Eastern Europe as part of UN plan to pressure Vladimir Putin . The Defence Secretary revealed the deployment ahead of the key conference in the Polish capital. Mirror 08 July 2016 <http://www.mirror.co.uk/news/uk-news/more-british-troops-sent-confront-8370358>
 15. Stoltenberg: NATO missile defense goes live in Europe, isolating Russia not the goal RT, 8 July, 2016 <https://www.rt.com/news/350281-stoltenberg-nato-buildup-russia/>
 16. Введено в дію Указом Президента України від 06 червня 2016р. № 240.
 17. Закон України від 7 липня 2016 року № 1437-VIII “Про внесення змін до деяких законів України щодо Сил спеціальних операцій Збройних Сил України”

Стаття надійшла до редакції 13.10.2016

Павликовский А. К., к.воен.н., доцент;

Ивашенко А. М., к.т.н., доцент

Центр военно-стратегических исследований Национального университета обороны Украины имени Ивана Черняховского, Киев

Анализ основных направлений развития оперативных возможностей Североатлантического альянса после Варшавского саммита

Резюме. Проводится анализ решений саммита Североатлантического альянса, который состоялся в Варшаве в июле 2016 года по вопросам развития оперативных возможностей НАТО на восточном фланге и их влиянию на европейскую и региональную безопасность.

Ключевые слова: Североатлантический альянс, Варшавский саммит, европейская безопасность, военная безопасность, Восточная Европа, оперативные возможности.

A. Pavlikovskij, Ph.D;

A. Ivashchenko, Ph.D

Center for Military and Strategic Studies National Defence University of Ukraine named after Ivan Chernykhovsky, Kyiv

Analysis Main Trends of NATO Operational Capabilities after Warsaw Summit

Resume. The analysis of the decisions of the summit of the North Atlantic Alliance, held in Warsaw in July 2016 on the main directions of the available capacity on the eastern flank of NATO and their impact on European and regional security.

Keywords: North Atlantic Alliance, Warsaw Summit , European Security, Military security, Eastern Europe, the operational capacity.